

Warszawa, 5 stycznia 2022 r.

Protokół piątego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Transplantacji i trzynastego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Dzieci

W dniu 5 stycznia 2022 r. w gmachu Senatu odbyło się połączone posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Dzieci i Parlamentarnego Zespołu ds. Transplantacji, poświęcone możliwości szczepienia przeciwko COVID-19 czwartą dawką pacjentów po transplantacjach.

Przewodnicząca obu Zespołów, senator prof. Alicja Chybicka wspomniała, że posiedzenie zostało zwołane na prośbę pacjentów po przeszczepach narządowych, którzy czekają na decyzję w sprawie czwartej dawki szczepienia przeciw COVID-19. Jest ona niezwykle ważna i pilna, zwłaszcza w obliczu zbliżającej się kolejnej fali zakażeń Omikronem.

Otwierając posiedzenie, **Marszałek Senatu, prof. Tomasz Grodzki** podziękował przewodniczącej Parlamentarnego Zespołu ds. Transplantacji i Parlamentarnego Zespołu Dzieci, senator prof. Alicji Chybickiej za podjęcie niezwykle ważnego tematu, jakim jest w momencie narastającej fali zakażeń Omikronem konieczność szczepienia przeciwko COVID-19 czwartą dawką pacjentów po transplantacjach. Zwrócił uwagę, że w dobie dziesiątek tysięcy zakażeń, hospitalizacji i setek zgonów umyka nieco wszystkim problem osób szczególnie narażonych na zakażenie wirusem COVID -19, a mianowicie ludzi po transplantacjach różnych narządów, poddawanych ciągłej immunosupresji, czyli celowemu obniżaniu odporności, tak aby przeszczepione narządy nie zostały odrzucone. Dla tych osób, COVID -19 stanowi wielokrotnie większe zagrożenie niż dla osób posiadających wydolny układ odpornościowy. Wyraził nadzieję, że spotkanie z ekspertami przyniesie odpowiedź na pytanie, jaką profilaktykę szczepień powinno się stosować dla osób po transplantacjach narządowych.

Prof. dr hab. n. med. Roman Danielewicz, przewodniczący Krajowej Rady Transplantacyjnej przekazał, że już od początku pandemii Polskie Towarzystwo Transplantacyjne wraz z Krajową Radą Transplantacyjną i POLTRANSPLANTEM publikowały zalecenia dla dawców narządów, dla szpitali, dla biorców, dotyczące tego, jak postępować, jak chronić się przed zakażeniem i jak funkcjonować, aby możliwe było

utrzymanie przeprowadzania transplantacji. Obecnie Krajowa Rada Transplantacyjna wraz z POLTRANSPLANTEM, Krajowym Centrum Bankowania Tkanek i Komórek oraz Konsultantem krajowym w dziedzinie transplantologii klinicznej, przygotowała rekomendację do objęcia szczepieniami przypominającymi wszystkich osób, zgłaszanych na listę osób oczekujących na przeszczep, żywych dawców narządów, domowników potencjalnych biorców narządów. Rekomendacja ta oczekuje obecnie na akceptację Ministerstwo Zdrowia. Pan Profesor zwrócił uwagę na wyższą śmiertelność osób oczekujących na przeszczep oraz po przeszczepie, związaną z najczęściej towarzyszącą tym pacjentom wielochorobowością i obniżoną odpornością. To właśnie dlatego, biorcy narządów są szczególnie narażeni na ciężki przebieg infekcji SARS-CoV2, prowadzący do zgonu. Odpowiedź systemu immunologicznego u tej grupy pacjentów na dwie pierwsze dawki szczepionki była dużo mniejsza niż u ludzi z wydolnym systemem odpornościowym i dopiero trzecia dawka umożliwiła uzyskanie pożądanego efektu. W przypadku tych pacjentów dopiero czwarta i kolejne dawki szczepionki będą pełniły funkcję szczepienia przypominającego. Szczepienie powinno się odbywać w porozumieniu z lekarzem prowadzącym i doświadczonym, transplantologiem.

Kierownik Kliniki Medycyny Transplantacyjnej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. Magdalena Durlik, przedstawiła informację na temat roli szczepień anty-COVID-19 u pacjentów po transplantacji wobec zagrożenia wariantem Omikron. Zaprezentowała wyniki badań prowadzonych na świecie, dotyczących śmiertelności osób po przeszczepach, zaszczepionych przeciw SARS-CoV2. Wynika z nich, że śmiertelność zmniejsza się już po podaniu trzeciej dawki, po której zdecydowanie rośnie liczba przeciwciał. Przeprowadzone badania pokazują jednak, że trzecia dawka szczepionki nie chroni całkowicie pacjentów, stąd widoczna jest potrzeba zastosowania u osób po przeszczepach czwartej dawki przypominającej. Wskazano, że powinna ona zostać podana – w zależności od przeprowadzonych badań – między 30 a 120 dniem po trzeciej dawce. Prof. Durlik przekazała, że w świetle badań przeprowadzonych w grudniu 2021 r. przez firmę Pfizer – trzecia dawka szczepionki i liczba wytworzonych przeciwciał chronią przed wariantem Omikron. Podobne badania przeprowadziły Moderna i Astra Zeneca, one również wykazały, że podanie boostera chroni przed Omikronem. Pani Profesor zasugerowała również, aby zastanowić się nad możliwością podania przeciwciał monoklonalnych, czyli mieszanki przeciwciał wyprodukowanych z komórek ozdrowieńców, jeśli pacjent po przeszczepie, z obniżoną odpornością słabo reaguje na szczepienia.

Dr n. med. Agnieszka Matkowska-Kocjan, wakcynolog, adiunkt w Katedrze i Klinice Pediatrii i Chorób Infekcyjnych Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu przypomniała, że dla pacjentów z grupy ryzyka, w immunosupresji, trzecia dawka szczepionki to dawka należąca do schematu podstawowego szczepienia. Pacjenci ci wymagają bowiem większej liczby dawek w schemacie podstawowym niż pacjenci bez upośledzonego układu odpornościowego. Wynika z tego, że pacjenci z grupy ryzyka nie dostali dawki przypominającej, tzw. boosterowej, która ma za zadanie umocnienie odporności nabytej w schemacie podstawowym. Dlatego lekarze widzą ogromną potrzebę podania czwartej dawki szczepionki przeciwko COVID-19 osobom w immunosupresji. Na świecie zostały już wydane rekomendacje środowisk medycznych w tej sprawie. Określono również czas w jakim powinien podany być booster – i w zależności od kraju – jest to 4 lub 5 miesięcy od dawki trzeciej. Biorąc pod uwagę możliwość szczepienia w Polsce trzecią dawką od września 2021 r. i nadciągającą falę zakażeń Omikronem, należy dążyć do tego, aby jak najszybciej podać dawkę przypominającą osobom w immunosupresji.

Kierownik Kliniki Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego we Wrocławiu prof. dr hab. Krzysztof Kalwak przedstawił informację, dotyczącą roli szczepień anti-COVID-19 u pacjentów poddanych transplantacji w kontekście zgonów spowodowanych zakażeniem koronawirusem. Przekazał, że w przypadku pacjentów, u których szczepienie zostało przeprowadzone co najmniej 2 lata od transplantacji, odpowiedź na to szczepienie była zadowalająca. Jednak wciąż wśród osób, które nie odpowiedziały na szczepienie, zdarzają się zgony w wyniku zachorowania na COVID-19. Dlatego niezwykle ważne jest przeprowadzanie szczepień podstawowych oraz boosterowych tak często, jak będą one potrzebne. Nadal równie ważne jest tworzenie kokonów, czyli szczepienie całych rodzin i domowników osób po przeszczepach.

W dyskusji, **prof. dr hab. n. med. Krystyna Bieńkowska-Szewczyk**, Kierownik Zakładu Biologii Molekularnej Wirusów na Międzyuczelnianym Wydziale Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, **dr hab. n.med. Piotr Rzymki** z Zakładu Medycyny Środowiskowej, Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu a także **dr med. Paweł Grzesiowski**, ekspert Naczelnej Rady Lekarskiej ds. COVID-19 wskazywali na potrzebę jak najszybszego zaszczepienia czwartą dawką szczepionki przeciw SARS-CoV-2 pacjentów po przeszczepach, w trakcie leczenia immunosupresyjnego oraz osób oczekujących na przeszczep narządowy. Czwarta dawka

szczepionki powinna być oczywistością. Eksperci sugerowali również zasadność mieszania szczepionek, ponieważ takie działanie znacznie podbija uzyskaną odporność. Zgodnie podkreślali, że z najnowszych badań prowadzonych przez najbardziej uznane medyczne ośrodki naukowe na świecie wynika, iż optymalny odstęp pomiędzy kolejnymi dawkami szczepionki przeciw Covid-19 w tej grupie pacjentów wynosi cztery miesiące. Uczestniczący w posiedzeniu goście podjęli decyzję o zwróceniu się z apelem do Ministerstwa Zdrowia o wydanie rozporządzenia umożliwiającego przeprowadzenie akcji szczepień u pacjentów po przeszczepach i ich domowników w najszybszym możliwym terminie.

Rafał Błoszczyński - p.o. Dyrektora Biura Profilaktyki Zdrowotnej NFZ przekazał, że jeśli będą rekomendacje Ministerstwa Zdrowia, to Narodowy Fundusz zrefunduje czwartą dawkę szczepionki przeciwko COVID-19. Powinno w takiej rekomendacji pojawić się wskazanie, jacy lekarze mogą wystawiać skierowania na to szczepienie.

Grzegorz Perzyński, prezes Fundacji „Transplantacja Liver Strong”, która zrzesza pacjentów po przeszczepach, pacjentów oczekujących na przeszczep narządu, oraz osoby dializowane, przypomniał, że śmiertelność pacjentów na immunosupresji szacuje się na około 20%, a w przypadku osób dializowanych – nawet na 25%. Zaaapelowwał do wszystkich decydentów o jak najszybszą decyzję o czwartej dawce szczepionki dla tych osób.

Przewodnicząca Zespołów, senator prof. Alicja Chybicka podziękowała Ministerstwu Zdrowia za natychmiastową reakcję na wrześniowy apel członków Parlamentarnego Zespołu ds. Transplantacji w sprawie zaszczepienia trzecią dawką pacjentów po przeszczepach i przekazała, że również teraz liczy na jak najszybsze wydanie rozporządzenia w sprawie czwartej dawki.

BSS (D.W.)